

DOI: 10.18276/sip.2018.52/3-13

Maciej Stępiński*

Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu
Wydział Prawa i Administracji

NAUCZANIE PRZEDSIĘBIORCZOŚCI NA UNIWERSYTECIE IM. ADAMA MICKIEWICZA W POZNANIU W ŚWIETLE KRAJOWYCH RAM KWALIFIKACJI – ANALIZA EFEKTÓW KSZTAŁCENIA I PROGRAMÓW STUDIÓW

Streszczenie

Przedmiotem artykułu jest analiza sformułowanych na podstawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (KRK) efektów kształcenia i programów studiów na kierunkach oferowanych przez Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu, ze szczególnym uwzględnieniem kierunków z obszaru nauk społecznych. Za cel badania przyjęto ustalenie, czy i w jakim stopniu zdefiniowane przez uczelnie efekty kształcenia oraz struktura programów studiów odpowiadają potrzebom nauczania postaw i kompetencji przedsiębiorczych, a także czy przyjęte w dokumentach rozwiązania odpowiadają wytycznym zawartym w KRK.

Słowa kluczowe: przedsiębiorczość, edukacja, Krajowe Ramy Kwalifikacji, UAM

* Adres e-mail: mstep@amu.edu.pl.

Wprowadzenie

W realiach współczesnej gospodarki postindustrialnej źródłem przewagi konkurencyjnej jest wiedza. Ma ona kluczowe znaczenie w osiąganiu sukcesów zarówno dla pojedynczych pracowników i przedsiębiorstw, jak i w odniesieniu do większych systemów. Efektywne gospodarowanie tym zasobem wpisuje się w szerszy kontekst zarządzania kapitałem ludzkim, które stanowi przedmiot zainteresowania praktyków, jak również świata nauki i polityki.

Ponadto podejmowanie decyzji ekonomicznych odbywa się obecnie w warunkach dużej niepewności w szybko zmieniającym się otoczeniu. Tempo zmian wynika z globalizacji i rozwoju technologii teleinformatycznych. W tych okolicznościach bardziej niż kiedykolwiek wzrosło znaczenie przedsiębiorczości i innowacyjności. Umiejętności te nie tylko umożliwiają firmom i gospodarkom utrzymanie tempa narzuconego przez opisane wyżej procesy, lecz także kreowanie rzeczywistości i bycie liderem w myśl Schumpeterowskiej wizji „twórczej destrukcji”.

Od lat toczy się spór, czy przedsiębiorczości i innowacyjności można się nauczyć, czy zostanie przedsiębiorcą zdeterminowane jest przede wszystkim zespołem wrodzonych cech osobniczych. W środowisku naukowym przeważa pierwszy pogląd (Hadryś-Nowak, 2014, s. 16). W opracowaniu zbadano pewne aspekty wpływu władz odpowiedzialnych za politykę edukacyjną w szkolnictwie wyższym na nauczanie kompetencji i postaw przedsiębiorczych. Za punkt wyjścia przyjęto efekty kształcenia w poszczególnych obszarach kształcenia zdefiniowane w Rozporządzeniu MNiSW z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego (KRK). Dokumenty te zawierają spis kwalifikacji, jakie studenci powinni zdobyć w trakcie nauki. Stanowią ramy dla efektów kształcenia ustalanych przez władze danej uczelni na poszczególnych kierunkach studiów i determinują treści programowe.

W tekście poddano analizie efekty kształcenia oraz struktury programów studiów na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu (UAM), ze szczególnym uwzględnieniem kierunków z obszaru nauk społecznych. Przedstawione wyniki dotyczą sposobu i zakresu zdefiniowania efektów, które można powiązać z promowaniem postaw przedsiębiorczych i nauczaniem kompetencji przedsiębiorczych, a także adekwatności programów nauczania.

1. Istota przedsiębiorczości i jej znaczenie dla gospodarki

Pojęcie przedsiębiorczości jest złożone. Gąsiorek (2011), odwołując się do takich dyscyplin, jak ekonomia, politologia, prawo, historia gospodarcza, socjologia, psychologia czy pedagogika, zauważył, że stosowane w nich definicje przedsiębiorczości mają „takie charakterystyczne cechy (...) jak ukierunkowanie na: nowość, aktywność, umiejętności, twórczość, rozwój, efektywność czy potencjał” (s. 35). Elementy te odwołują się do ludzkich postaw, upodobań, predyspozycji i działań. Widać przy tym, że przedsiębiorczość ma charakter uniwersalny.

Jeśli chodzi o rozumienie i użycie tego pojęcia w węższym, ekonomicznym ujęciu, to przedsiębiorczość może oznaczać (Glinka, 2008, s. 15–16):

- prowadzenie małej firmy,
- cechę jednostek określaną mianem ducha inicjatywy,
- zjawisko społeczno-gospodarcze polegające na tworzeniu firm i innowacyjności,
- sposób zarządzania organizacją, również na dużą skalę, związany z podejmowaniem inicjatyw (przedsiębiorczość korporacyjna),
- dziedzinę dydaktyki zajmującą się nauczaniem sposobów radzenia sobie w rzeczywistości biznesowej.

Niniejszy tekst skupia się na dwóch wymiarach istoty przedsiębiorczości. Pierwszy dotyczy rozstrzygnięcia, czy umiejętności przedsiębiorcze wynikają z wrodzonych uzdolnień, czy można się ich nauczyć. Drugi dylemat dotyczy tego, czy przedsiębiorcą można nazwać osobę, która założyła i prowadzi firmę, czy warunkiem koniecznym jest tu innowacyjność i tworzenie czegoś, co jest wartościowe.

Jeśli chodzi o pierwszą alternatywę, to istnieją argumenty, które pozwalają na częściowe potwierdzenie obu wariantów odpowiedzi. Z jednej strony każdy człowiek ma określone uzdolnienia i tylko część populacji jest wyjątkowo pomysłowa, odważna, przejawia talent wizjonerski albo umie podejmować trafne decyzje w warunkach niepewności bądź konsekwentnie dąży do postawionego celu. Badaniem takich naturalnych predyspozycji zajmuje się amerykański Instytut Gallupa (IG) (Berent, 2017; Gandziarowska-Ziolecka, 2017). Stworzono tu zestaw dziesięciu talentów, które charakteryzują przedsiębiorcę odnoszącego sukces rynkowy. Katalog objął następujące cechy: skoncentrowanie na biznesie, pewność siebie, kreatywne

myślenie, delegowanie, determinacja, niezależność, poszukiwanie wiedzy, promowanie, budowanie relacji, podejmowanie ryzyka (Gallup, 2018).

Z kolei Tjan (2017) podkreślił, że jedną z najważniejszych cech skutecznego przedsiębiorcy jest odwaga. Stwierdził, że na jej kumulowanie wpływają trzy czynniki: podejmowanie w dzieciństwie wyzwań przedsiębiorczych w formie zabawy, trening sytuacji kryzysowych oraz otrzymywanie wsparcia ze strony otoczenia i branie współodpowiedzialności za działania grupy.

Powyższy przykład pozwala inaczej spojrzeć na źródła kwalifikacji przedsiębiorczych. W latach 90. XX wieku do użycia weszły modele wyjaśniające zachowania przedsiębiorców, w których cechy osobowościowe były tylko jedną grupą zmiennych niezależnych. Wzięto w nich pod uwagę m.in. kognitywną teorię samoregulacji (Hadryś-Nowak, 2014, s. 16). Te efekty ewolucji koncepcyjnej nie muszą stać w sprzeczności z ideą wrodzonych zdolności wykorzystywaną przez IG. Przynajmniej niektórzy trenerzy stosujący to narzędzie uznają, że indywidualna konfiguracja talentów może ulec zmianie dzięki odpowiednim ćwiczeniom (zob. Berent, 2017, s. 3).

Kończąc przegląd poglądów na temat możliwości zdobywania kompetencji przedsiębiorczych, należy jeszcze przywołać nurt, którego twórcy (Drucker, 1985, s. VIII; Targalski, 2003, s. 7–8) opowiadają się jednoznacznie za procesowym podejściem do przedsiębiorczości i uważają, że powinna być przedmiotem edukacji i ćwiczeń.

Podsumowując, można stwierdzić, że uczenie przedsiębiorczości, m.in. w szkolenictwie wyższym, może mieć sens i być skuteczne. Po pierwsze, dlatego że wiele kompetencji da się rozwinąć przez ćwiczenia, a podnoszenie świadomości dotyczącej przedsiębiorczości jako takiej sprzyja pozytywnej zmianie nastawienia do niej i działa proinnowacyjnie. Po drugie, system kształcenia umożliwia odkrywanie w studentach drzemających zdolności i uczy zarządzania tym kapitałem.

Jeśli chodzi o drugi dylemat dotyczący definiowania przedsiębiorczości, to przyjęto, że badanie przejawów nauczania przedsiębiorczości obejmie zarówno czynniki związane z przedsiębiorczością innowacyjną i wykorzystującą nadarżające się okazje, jak i w pewnym stopniu związane z zakładaniem i prowadzeniem firmy.

2. Krajowe Ramy Kwalifikacji w szkolnictwie wyższym

W odpowiedzi na opisane we wprowadzeniu zmiany funkcjonowania gospodarek kapitalistycznych, a także na skutek wzmożonych procesów integracyjnych ministrowie edukacji 29 krajów europejskich zapoczątkowali w 1999 roku tzw. Proces Boloński (PB), którego jednym z podstawowych celów było utworzenie Europejskiego Obszaru Szkolnictwa Wyższego (MNiSW, 2018) służącego zbudowaniu europejskiego społeczeństwa opartego na wiedzy (Chmielecka 2013, s. 108–109). Podobnemu celowi miało sprzyjać wprowadzenie tzw. Europejskich Ram Kwalifikacji (ERK), zwłaszcza w odniesieniu do szkolnictwa wyższego. Rozwiązanie to zakładało na tyle uniwersalne zapisanie efektów kształcenia na trzech stopniach studiów wyższych, by mogły być wspólne dla wszystkich krajowych systemów kształcenia i dla poszczególnych uczelni.

Wprowadzenie ERK było asumptem do stworzenia KRK w krajach uczestniczących w PB. W Polsce podstawą prawną do ich wejścia w życie była ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym (Ustawa, 2011), a w załącznikach do rozporządzenia MNiSW (Rozporządzenie, 2011) opisano efekty kształcenia w ośmiu obszarach kształcenia.

Każdy z opisów efektów został podzielony na dwie części: dla studiów I i II stopnia, i na trzy grupy kwalifikacji: wiedzę, umiejętności i kompetencje społeczne. Uczelnie wyższe zostały tym samym zobowiązane do przyporządkowania prowadzonych kierunków studiów do obszarów kształcenia z KRK i przygotowania dla poszczególnych kierunków analogicznych efektów.

Przyjęte rozwiązania ustawowe nie przetrwały w opisanej formie. W ustawie o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji wprowadzono nowe, tym razem Polskie Ramy Kwalifikacji, oraz uniwersalne charakterystyki pierwszego stopnia dla poszczególnych stopni kształcenia (Ustawa, 2015), a w rozporządzeniu MNiSW (Rozporządzenie, 2016) analogiczne charakterystyki drugiego stopnia.

W badaniu, którego wyniki podano w trzeciej części opracowania, nie uwzględniono jednak opisanych wyżej zmian z dwóch powodów. Po pierwsze, w oficjalnych materiałach dostępnych na stronie UAM i stronach poszczególnych wydziałów nadal dostępne są efekty kształcenia powstałe na podstawie KRK. Oznacza to prawdopodobnie, że deregulacja przepisów jeszcze się nie zakończyła, choć w wielu miejscach dostępne są już nowe programy kształcenia, których elementem jest opis

efektów kształcenia. Po drugie, „uproszczenia przepisów dokonano w taki sposób, że kierunkowe opisy efektów kształcenia (wykonane w uczelniach na podstawie poprzednio obowiązujących przepisów) będą zgodne z nowymi przepisami i dlatego (...) nie będą wymagać prac dostosowawczych” (MNiSW, 2017, s. 5).

3. Nauczanie postaw i kompetencji przedsiębiorczych w świetle efektów kształcenia i programów studiów na Uniwersytecie im. Adama Mickiewicza w Poznaniu – wyniki badania

Celem tytułowego badania była odpowiedź na pytanie, w jakim zakresie i w jakiej formie efekty kształcenia i programy studiów na kierunkach UAM niosą treści związane z promowaniem postaw i uczeniem kompetencji przedsiębiorczych. Przedsiębiorczość w przyjętym tu znaczeniu jest ściśle związana z ekonomią i zarządzaniem, w związku z tym skupiono się na analizie kierunków z obszaru nauk społecznych. Wyniki analizy mogły okazać się tym ciekawsze, że na UAM nie ma wydziału o profilu ekonomicznym, więc należało się spodziewać, że przedsiębiorczość będzie jedną z treści pobocznych.

Skorzystano z dokumentów i informacji dostępnych w grudniu 2017 i w styczniu 2018 roku na stronie internetowej UAM i stronach wydziałowych. Przebadano łącznie 45 kierunków, licząc osobno studia I i II stopnia z 11 spośród 15 wydziałów. Niektóre kierunki nie należały do obszaru nauk społecznych, a ich badanie miało charakter kontrolny. Większość kierunków miała profil ogólnoakademicki.

Układem odniesienia był ogłoszony w załączniku nr 2 do rozporządzenia MNiSW (Rozporządzenie, 2011) opis efektów kształcenia w obszarze nauk społecznych. Bezpośredni związek z przedsiębiorczością można w tym dokumencie przypisać następującym efektom:

- a) w obszarze wiedzy (dla I i II st. studiów o profilu ogólnoakademickim oraz o profilu praktycznym): „zna ogólne zasady tworzenia i rozwoju form indywidualnej przedsiębiorczości, wykorzystującej wiedzę z zakresu dziedzin nauki i dyscyplin naukowych, właściwych dla studiowanego kierunku studiów”; kod S1A_W11 i S2A_W11 oraz S1P_W11 i S2P_W11;
- b) w obszarze umiejętności (dla II st. o profilu praktycznym): „posiada umiejętność samodzielnego proponowania rozwiązań konkretnego problemu

i podejmowania rozstrzygnięć w tym zakresie oraz wdrażania proponowanych rozwiązań”; kod S2P_U07;

- c) w obszarze kompetencji społecznych: (I i II st. o profilu ogólnoakademickim oraz o praktycznym): „potrafi myśleć i działać w sposób przedsiębiorczy”; kod S1A_K07 i S2A_K07 oraz S1P_K07 i S2P_K07.

Istnieje również w dokumencie wiele zapisów o mniejszym lub większym powiązaniu z tematyką przedsiębiorczości. Dotyczą takich umiejętności, jak:

- świadomość własnej wiedzy i potrzeby jej rozwijania przez całe życie oraz inspirowanie i organizowanie procesu uczenia się innych osób,
- praca w grupie i przyjmowanie w niej różnych ról,
- określanie priorytetów służących realizacji określonych zadań,
- uczestniczenie w przygotowaniu projektów społecznych i przewidywanie skutków społecznych swojej działalności.

Wymienione kwalifikacje obejmują w zasadzie tzw. miękkie kompetencje składające się na kapitał ludzki w szerszym rozumieniu, które okazują się bardzo przydatne w działaniach przedsiębiorczych.

Wyniki analizy dokumentów dotyczących poszczególnych kierunków można dla większej przejrzystości zapisać w formie katalogu wniosków:

1. Samo zdefiniowanie efektów kształcenia nie przesądza o tym, że na danym kierunku określone treści będą realizowane, ale dane efekty pociągają za sobą określony dobór zajęć w programie studiów i treści dla wykładanych przedmiotów (przynajmniej formalnie zapisane w sylabusach). Największy problem pojawia się przypuszczalnie na zajęciach – tam sama kontrola formalna nie wystarczy. Niemniej wejście w życie KRK wpłynęło pozytywnie na dyscyplinę uczelni we wprowadzaniu założonych treści i podniesienie standardów nauczania. Trudno przewidzieć, czy uczelnie z własnej inicjatywy oferowałyby zajęcia związane z przedsiębiorczością.

2. Efekty kształcenia zapisane dla poszczególnych kierunków z obszaru nauk społecznych lub częściowo z tego obszaru w zasadzie odpowiadają ilościowo i jakościowo wytycznym z KRK. Zdarzają się kierunki, na których omawianych elementów jest znacznie więcej niż przeciętnie, ale są też takie, które wyróżniają się negatywnie. Po części wynika to z charakteru kierunku, a treści mogą się różnić dość wyraźnie nawet na tym samym kierunku, ale na różnych specjalnościach. Uczelnie mają w tym zakresie pewną dowolność, a kandydaci na studia mogą decydować,

jaki profil kształcenia wybrać. Ważne, by oficjalna oferta odpowiadała rzeczywistości. Dziwić może natomiast fakt, że np. na kierunku psychologia treści przedsiębiorczych jest niewiele, podczas gdy na Wydziale Teologii powstał kierunek dialog i doradztwo społeczne, który przynajmniej formalnie świetnie wpisuje się w omawiane standardy.

3. Zapis w KRK mówiący o działaniu i myśleniu przedsiębiorczym mógłby być bardziej uszczegółowiony, ponieważ zdarza się, że jest automatycznie powielany w kierunkowych efektach, co z kolei może przekładać się na brak głębszej refleksji władz wydziału nad potrzebą wprowadzenia realnych treści przedsiębiorczych.

4. Do pewnego stopnia zacierają się granice między kierunkami. Coraz większy nacisk kładzie się na kształcenie kompetencji miękkich, w tym przedsiębiorczych. Nawet poza obszarem nauk społecznych, np. w naukach ścisłych, pojawia się coraz bogatsza oferta, uwzględniająca realne potrzeby rynkowe kształcenia ekonomicznego. Szkolnictwo bardziej niż kiedyś wychodzi naprzeciw oczekiwaniom pracodawców i samych studentów. Ten trend dobrze wpisuje się w wymagania społeczeństwa i gospodarki opartej na wiedzy.

5. Na wielu kierunkach pojawiły się przedmioty i treści takie jak przedsiębiorczość (lub pokrewne), trening interpersonalny, negocjacje, podstawy zarządzania, elementy marketingu i PR, podstawy ekonomii, zarządzanie projektami, trening autoprezentacji czy przedmioty bardzo ściśle związane z działaniem twórczym, np. techniki twórczego myślenia (kierunek dialog i doradztwo społeczne), podejmowanie decyzji w warunkach niepewności (kierunek prawno-ekonomiczny), warsztat inicjatyw twórczych i warsztat rozwijania pomysłów (oba na specjalności doradztwo zawodowe i personalne na kierunku pedagogika), zarządzanie wiedzą i zarządzanie własnym rozwojem (filozofia), kreatywność w biznesie (dziennikarstwo i komunikacja społeczna); na uwagę zasługuje też program trzymiesięcznych praktyk zawodowych na kierunku zarządzanie i prawo w biznesie.

6. Ważną rolę w procesie nauczania przedsiębiorczości odgrywają również te kierunki (np. pedagogiczne), na których kształcą się kadry mające aktywizować społecznie i zawodowo wybrane grupy społeczne. Pomoc w powrocie do społeczeństwa i na rynek pracy również zwiększa *per saldo* poziom przedsiębiorczości społeczeństwa.

Podsumowanie

Zarówno przedsiębiorczość rozumiana jako zespół kompetencji, jak i traktowana jako działalność ekonomiczna polegająca na tworzeniu (często innowacyjnych) firm i/lub ich prowadzeniu jest walorem bardzo przydatnym w realiach współczesnej gospodarki. Stanowi źródło przewagi konkurencyjnej – jej nauczanie powinno być jednym z priorytetów systemu edukacji, również na poziomie szkolnictwa wyższego. Przykład UAM pokazuje, że wprowadzone dzięki zaangażowaniu Polski w Proces Boloński KRK przyczyniły się do wzbogacenia oferty uczelni wyższych w treści związane z przedsiębiorczością. To, jak w rzeczywistości wygląda nauka przedsiębiorczości na studiach, zależy w dużej mierze od decyzji władz uczelni i poszczególnych jej jednostek, co ma odzwierciedlenie choćby w zdefiniowanych efektach kształcenia i programach studiów. Wybór danej oferty kształcenia należy już jednak do kandydata.

Bibliografia

- Berent, J.M. (2017). „*Odkorkuj swój talent*”. *Wg Instytutu Gallupa jest ich aż 34*. Fokus.pl. Pobrano z: <http://www.fokus.pl/artukul/34-talenty?page=1> (14.12.2017).
- Chmielecka, E. (2013). Proces boloński i krajowe ramy kwalifikacji dla szkolnictwa wyższego. *Studia BAS*, 3 (35), 107–134.
- Drucker, P.F. (1985). *Innovation and entrepreneurship: practice and principles*. New York: Harper & Row.
- Gallup (2018). Entrepreneurial Profile 10. Pobrano z: <http://www.gallup.de/182729/entrepreneurial-profile.aspx> (14.12.2017).
- Gandziarowska-Ziolecka, J. (2017). *Test Instytutu Gallupa kluczem do efektywnego zarządzania potencjałem pracowników*. Rozmowę przeprowadziła Patrycja Szczecińska. HR Polska. Portal Branżowy. Pobrano z: <https://hrpolska.pl/hr/narzedzia/test-instytutu-gallupa-kluczem-do-efektywnego-zarzadzania-potencjalem-pracownikow.html> (14.12.2017).
- Gąsiorek, P. (2011). Psychospołeczne uwarunkowania rozwoju przedsiębiorczości w życiu człowieka – wybrane aspekty. W: E.A. Gąsiorek (red.), *Wiedza a przedsiębiorczość* (s. 35–44). Poznań: Akademicki Instytut Naukowo-Wydawniczy ALTUS.
- Glinka, B. (2008). *Kulturowe uwarunkowania przedsiębiorczości w Polsce*. Warszawa: PWE.

- Hadryś-Nowak, A. (2014). Przedsiębiorczość – cechy wrodzone czy nabyte? *Relacje. Magazyn Firm Rodzinnych*, 6 (7), 16–17. Pobrano z: <http://docplayer.pl/40127613-Gen-przedsiębiorczosci-rodzinnej.html> (6.01.2018).
- MNiSW (2017). *Przewodnik po deregulacji. Odbiurokratyzowanie szkolnictwa wyższego*. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Pobrano z: http://www.nauka.gov.pl/g2/oryginal/2016_10/c1559aef93252daabd158a4d4108b082.pdf (12.12.2017).
- MNiSW (2018). Proces Boloński. Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego. Pobrano z: <http://www.nauka.gov.pl/proces-bolonski/proces-bolonski,akcja.pdf.html> (30.12.2017).
- Rozporządzenie (2011). Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 2 listopada 2011 r. w sprawie Krajowych Ram Kwalifikacji dla Szkolnictwa Wyższego. DzU 2011, poz. 1520.
- Rozporządzenie (2016). Rozporządzenie Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 września 2016 r. w sprawie warunków prowadzenia studiów. DzU 2016, poz. 596.
- Targalski, J. (2003). *Przedsiębiorczość i zarządzanie*. Warszawa: Wydawnictwo C.H. Beck.
- Tjan, A.K. (2017). *Czy można z kogoś zrobić przedsiębiorcę?* Harvard Business Review Polska. Pobrano z: <https://www.hbrp.pl/b/czy-mozna-z-kogos-zrobic-przedsiębiorce/RUdGZCX5> (12.12.2017).
- Ustawa (2011). Ustawa z dnia 18 marca 2011 r. o zmianie ustawy – Prawo o szkolnictwie wyższym, ustawy o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki oraz o zmianie niektórych innych ustaw. DzU 2011, nr 84, poz. 455.
- Ustawa (2015). Ustawa z dnia 22 grudnia 2015 r. o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji. DzU 2016, poz. 63.

**TEACHING ENTREPRENEURSHIP AT ADAM MICKIEWICZ UNIVERSITY
IN POZNAŃ IN THE CONTEXT OF THE NATIONAL QUALIFICATIONS
FRAMEWORK – THE ANALYSIS OF THE LEARNING OUTCOMES
AND STUDY PROGRAMMES**

Abstract

The subject of this article is the analysis of the learning outcomes and study programmes in the fields of study offered by Adam Mickiewicz University in Poznań, formulated on the basis of the National Qualifications Framework. The analysis will focus mainly

on social sciences. The aim of the article is to ascertain whether and to what extent the learning outcomes defined by the university and the structure of study programmes fulfil the needs of learning entrepreneurial attitudes and competences and whether the outcomes and the programmes follow the guidelines formulated in the National Qualifications Framework.

Keywords: entrepreneurship, education, National Qualifications Framework, AMU

JEL codes: A22, A23, I21, I25